

Секція: Економічні науки

СИМОНЕНКО ДАР'Я СЕРГІЇВНА

аспірантка кафедри аудиту

Київський національний економічний

університет ім. В. Гетьмана

м. Київ, Україна

РОЛЬ АУДИТОРСЬКИХ ФІРМ ТА АУДИТОРІВ У ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

На сучасному етапі економіка України потерпає від кризових явищ у суспільстві і потребує підтримки з боку держави. Однак, грошові кошти, виділені Державним бюджетом на забезпечення соціального захисту населення, медицини, освіти, сільського і комунального господарства та інших галузей економіки не отримують цільового використання внаслідок хабарництва. Корупція гостро перешкоджає економічному та соціальному розвитку нашої держави, і потребує якнайшвидшого подолання. Інститут аудиту, а зокрема його суб'єкти – аудиторські фірми та аудитори, виконують функцію фінансового контролю за господарською діяльністю підприємств та можуть сприяти запобіганню та виявленню корупції.

Питанням визначення ролі аудиторських фірм та аудиторів у протидії корупції присвячена наукова праця Л.Л. Кінащук, в якій розглянуті перспективи взаємодії підрозділів Державної служби боротьби з економічною злочинністю (ДСБЕЗ) та аудиторів (аудиторських фірм) [1]. Проте потенціал інституту аудиту у системі заходів боротьби із корупцією потребує подальшого розвитку та ґрунтовного дослідження.

Відповідно до чинного антикорупційного законодавства суб'єктами, що здійснюють заходи щодо запобігання і протидії корупції можуть виступати підприємства, установи, організації та їх посадові та службові

особи. З метою виконання таких нормативних вимог на багатьох вітчизняних підприємствах створюються служби внутрішнього аудиту (СВА), на які покладаються повноваження із перевірки, оцінювання та моніторингу відповідності та функціонування систем бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю. У розрізі цих функцій СВА також запобігає корупції зсередини шляхом вжиття заходів протидії, якими є встановлення критеріїв та ознак виявлення операцій, що мають корупційний ризик, а також превентивних заходів до здійснення корупційних правопорушень. Однак СВА є структурним підрозділом суб'єкта господарювання, підзвітним вищому управлінському персоналу, що не має достатньо високого ступеня незалежності. Тому у боротьбі з корупцією більш ефективним є залучення зовнішніх органів контролю, а саме аудиторських фірм (аудиторів), до діяльності яких висуваються значно вищі вимоги з боку дотримання належного рівня якості виконуваної роботи.

Суб'єкти аудиту можуть надавати низку послуг, серед яких є завдання з надання впевненості, що не є аудитом чи оглядом історичної фінансової інформації, а саме: оцінка (перевірка) ефективності (відповідності) системи внутрішнього контролю (аудиту), оцінка відповідності діяльності підприємства, управлінських рішень або окремих господарських операцій вимогам законодавства, а також інші послуги, пов'язані із професійною діяльністю аудиторів, зокрема, консультації з питань системи внутрішнього контролю. Виконання аудиторськими фірмами даних аудиторських завдань дозволить: по-перше, перевірити дотримання працівниками СВА вимог антикорупційного законодавства; по-друге, у разі виявлення порушень з боку внутрішніх аудиторів, у випадку коли СВА свідомо ігнорує виявлені факти хабарництва, дані про корупційний злочин будуть негайно передані до правоохоронних органів, що розірве злочинну змову між власниками суб'єкта господарювання,

головним управлінським персоналом та співробітниками СВА; по-третє, подекуди виникає ситуація, коли самі службовці СВА практикують здирництво за приховування неправомірних дій іншого персоналу підприємства. В такому випадку лише залучення зовнішніх аудиторів дозволить виявити та покласти край корупційним схемам.

Загалом, регулярне залучення аудиторських фірм до перевірок суб'єктів господарювання підвищує їх дисциплінованість у виконанні законодавчих вимог та сприяє прозорості діяльності та попередженні різноманітних порушень та зловживань.

Проте, на жаль, незважаючи на очевидно важливу роль суб'єктів аудиту у протидії корупції, в правовому полі відсутній чітко прописаний механізм участі аудиторських фірм у процесі боротьби із хабарництвом. На законодавчому рівні аудитори згадуються лише у якості суб'єктів відповідальності за корупційні правопорушення, а не як орган запобігання та протидії. Така невизначеність спричинює зменшення ефективності антикорупційних заходів через неповне використання потужностей інституту аудиту у контролі за правомірністю господарської діяльності підприємств. Було б доцільним доповнити статтю 5 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» та окремим пунктом виділити аудиторські фірми (аудиторів) як суб'єктів, що беруть участь у запобіганні, виявленні та здійсненні заходів щодо припинення корупційних правопорушень.

Таким чином, роль аудиторських фірм та аудиторів у протидії корупції є надзвичайно важливою і потребує розробки нормативно-правового та спеціального методичного забезпечення такої діяльності, яке б дозволило з високою ефективністю залучати суб'єкти аудиту до антикорупційних заходів.

Список використаних джерел

1. Кінащук Л. Л. Перспективи взаємодії підрозділів ДСБЕЗ та аудиторів (аудиторських фірм) з метою недопущення ними корупції / Л.Л. Кінащук //Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2014. – №. 1. – С. 45-48.
2. Про засади запобігання і протидії корупції: Закон України 7 квіт. 2011 р. № 3206-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. - № 40. Ст. 404. (зі змінами).
3. Про аудиторську діяльність: Закон України 22 квіт. 1993 р. № 3126-XII (зі змінами). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>.
4. Міжнародний стандарт аудиту 610 «Використання роботи внутрішніх аудиторів». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.apu.com.ua/>.